

Дню державного прапора присвячується:

**Символи честі —
гордість Держави**

34(Укр)
Ж 78

ФОРУМ МОЛОДИХ ЛІДЕРІВ УКРАЇНИ

творці кращого майбутнього

**ЖОВТО-БЛАКИТНИЙ -
НАЦІОНАЛЬНА ГОРДІСТЬ УКРАЇНИ**

Київ - 2008

34(Укр)

Ж 78

**Жовто-блакитний – національна
гордість України / Форум молодих
лідерів України. - Київ : Український
клуб, 2008. - 28 с.**

Ознайомитись з книгою:

- науковий абонемент головного корпусу

НАШ ГЕРБ

українські символи
від княжих часів до сьогодення

902.9

Н 37

Наш герб: українські символи від
княжих часів до сьогодення / Андрій
Гречило, текст ; Богдан Завітій, упоряд. й
заг. ред. - Київ : Родовід, 2018. - 399 с.

Ознайомитись з книгою:

- відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

902.9
С 32

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНЦЯ

№ 3-2

ВОЛОДИМИР СЕРГІЙЧУК

СИМВОЛІКА
СУВЕРЕННОСТІ —
СИНЬО-ЖОВТА

902.9

С 32

Сергійчук, Володимир Іванович.

Символіка суверенності — синьо-жовта. -

Київ : Фотовідеосервіс, 1993. - 80 с. -

(Бібліотека українця).

Ознайомитись з книгою:

- › читальний зал гуманітарного профілю
- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

Тарасюк, Роман.

Синьо-жовтий стяг обрав народ //

Віче. - 2013. - № 15. - С. 4

Ознайомитись зі статтею:

› читальний зал гуманітарного профілю

316(075)
В41

М. М. Вівчарик
В. П. Капелюшний

УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ:

ВИТОКИ,

СТАНОВЛЕННЯ

І СЬОГОДЕННЯ

316(Укр)(075)

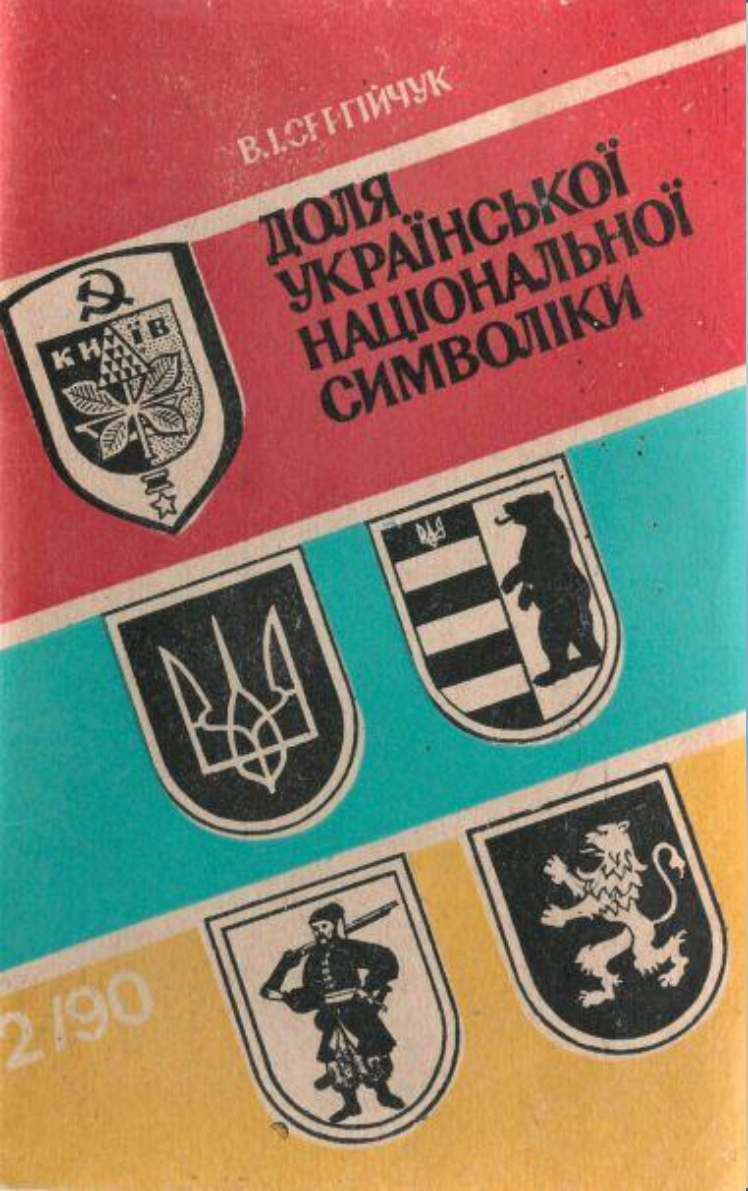
В 41

Вівчарик, Михайло Миколайович.

Українська нація: витоки, становлення і
сьогодення / М. М. Вівчарик, В. П.
Капелюшний. - Київ : Олан, 2003. - 280 с.

Ознайомитись з книгою:

- науковий абонемент головного корпусу
- читальний зал гуманітарного профілю
- відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

9(Укр)

С 32

Сергійчук, Володимир Іванович.

Доля української національної символіки. -

Київ : Знання, 1990. - 46 с.

Ознайомитись з книгою:

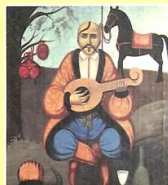
- › читальний зал гуманітарного профілю
- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

КНИГА 1

ЕТНОРЕГІОНАЛЬНА І НАЦІОНАЛЬНА СИМВОЛІКА

[illegible][illegible]

Герб Київської землі XV-XIII ст.
Розроблений Іриною Коваленко.
Ескіз зберігається у фондах
Національного музею історії
України — Ф. 160.2230.

Герб Сперджен XVIII ст.
Роскошествує Андрій Гринюк
(з журналу "Пам'яті України",
1997 — №3)

Пономарьов, Анатолій.
Етнорегіональна і національна
символіка // Українці. Книга 1. -
Опішне, 1999. - С. 87-94

Ознайомитись зі статтею:

- ▶ науковий абонемент головного корпусу
- ▶ читальний зал гуманітарного профілю
- ▶ відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ

СРІПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ
І НАУКОВИЙ

218

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ

Богдан ЯКИМОВИЧ

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА ПРО УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ СИМВОЛІКУ — ГЕРБ, ПРАПОР ТА ГИМН

За Альманахом літератури, мистецтва і громадського життя
«Пороги», вид. УАНТІ, 1989

Герб — тризуб

Перші зафіксовані в історичній науці зображення тризуба відносяться до рубежу X-XI ст. — часів князювання у Києві князя Володимира Великого. Зображення, яке дуже мало відрізнялося від офіційно прийнятого герба Української Народної Республіки (УНР), відоме з археологічних розкопок. Знак у формі тризуба мали срібні монети князя Володимира, його синів Святослава і Ярослава Мудрого. Він є у гербі Анни Ярославни, королеви Франції¹. Аналогічне клеймо має і цегла, знайдена при розкопках Десятинної церкви у Києві.

Якимович, Богдан.

Історична довідка про українську національну символіку — герб, прапор та гімн // Визвольний шлях. - 1990. - № 2. - С. 218-221

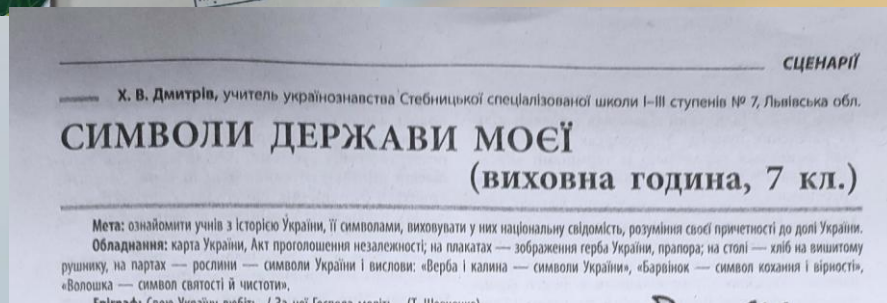
Ознайомитись зі статтею:

- відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

Дмитрів Х. В.

Символи держави моєї : (виховна година, 7 кл.) // Виховна робота в школі. - 2012. - № 7. - С. 17-20

Ознайомитись зі статтею:

Читальний зал гуманітарного профілю

902.9(Укр)

Н 35

Національна символіка. Кн. 1. -

Київ : Радянська Україна, 1991. -

48 с.

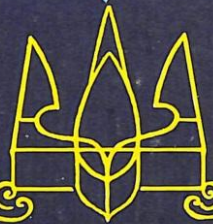
Ознайомитись з книгою:

- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

902

В. І. СЕРГІЙЧУК

НАЦІОНАЛЬНА СИМВОЛІКА УКРАЇНИ

902.9

С 32

Сергійчук, Володимир Іванович.
Національна символіка України. -
Київ : Веселка, 1992. - 109 с.

Ознайомитись з книгою:

- › науковий абонемент головного корпусу
- › читальний зал гуманітарного профілю
- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

Інститут вищої освіти АПН України
Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської
облдержадміністрації

Г.В.ОНКОВИЧ

**ДЕРЖАВНА І НАЦІОНАЛЬНА
СИМВОЛІКА УКРАЇНИ**

Навчальний посібник

Видання друге, доповнене

Інститут вищої освіти АПН України
2007

34(Укр)

0-58

Онкович, Ганна Володимирівна.

Державна і національна символіка

України : навч. посіб / Ін-т вищ. освіти

АПН України. - 2-ге вид., доп. - Київ : [б. в.],
2007. - 53 с.

Ознайомитись з книгою:

- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

Євгена
С.П. Корольова
до 100-річчя
80-х роки народження
стор. 19 – 39

Філософ
Івана Дзуба
стор. 12 – 17

В.П. Андрущенко:
Матеріал української освіти
і волинський процес
стор. 55 – 64

Мандрі Україною
Житомирщина –
перлина Полісся
стор. 42 – 47

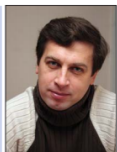
СВІТОГЛЯД

Україна: ad fontes

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ БАТЬКІВЩИНИ

Державний Прапор України

Юрій Савчук
канд. іст. наук,
ст. наук. співр.
Історико-меморіальний

Державний Прапор — невід'ємний атрибут кожної країни, що символізує її суверенітет і уособлює самобутність та спадкоємність державотворчих традицій.

Стародавні літописи доби Київської Русі свідчать, що в той час прапори мали здебільшого трикутну клиноподібну форму, із зображеннями князівських зна-

корогви поєднували в собі різні кольори та відтінки й були позбавлені символічної системності, мали трапецієподібну або прямокутну, інколи з клинцями або косицями, форму. Найчастіше прикрашали їх зображення святих, хрести різноманітної форми, зорі та півмісяць. Яскравим вираженням процесу персоніфікації лідерів визвольних змагань став особистий прапор гетьмана Богдана Хмельницького: білого кольору з рудувато-червоною листвою та із зображенням хреста над півмісяцем у центрі кола.

Цікавим свідченням розвитку прапорництва в Гетьманщині є унікальний правовий документ, де останній український гетьман Кирило Розумовський зобов'язував своїм "ордером" від 8 березня

Савчук Ю.

Державні символи Батьківщини:

Державний Прапор України ; Великий і Малий Державні Герби України:

історична традиція і сучасність ;

Державний гімн України // Світогляд. - 2007. - Т. 2. № 1. - С. 4-11

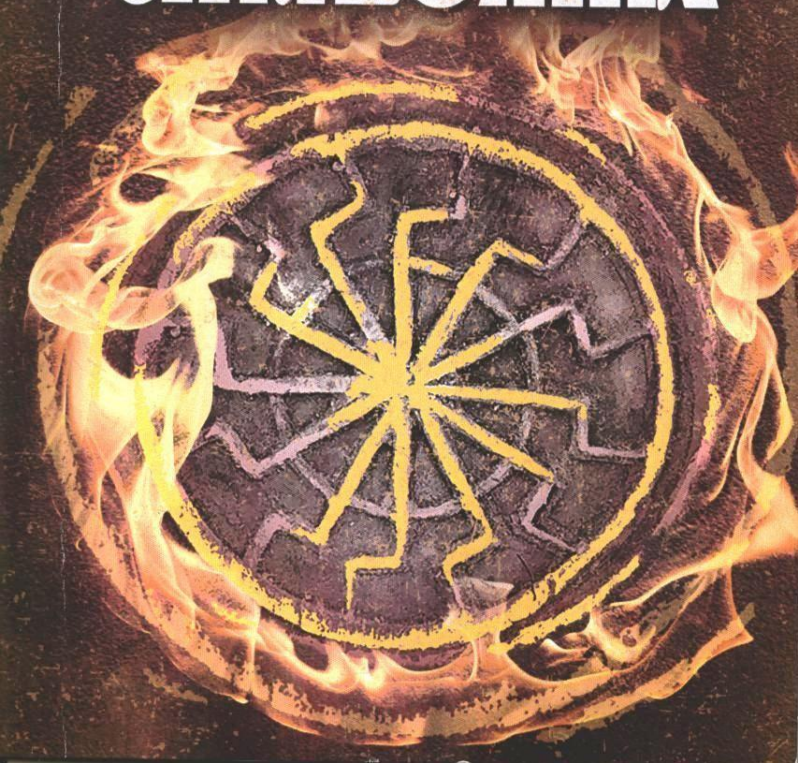
Ознайомитись зі статтею:

✎ читальний зал гуманітарного профілю

В. ШАЯН

УКРАЇНЬКА СИМВОЛІКА

902.7

Ш 32

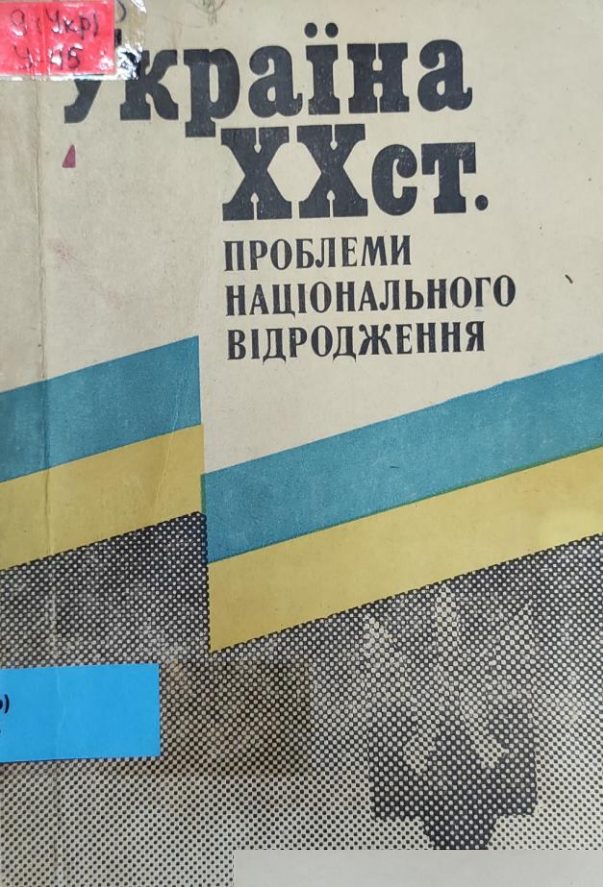
Шаян, Володимир.

Українська символіка. - Київ : Центр
учбової літератури, 2019. - 35, [1] с.

Ознайомитись з книгою:

- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

Гломозда К. Ю.
Український прапор в контексті
традицій національно-державної
символіки // Україна ХХ ст.: проблеми
національного відродження. - Київ,
1993. - С. 164-175

К. Ю. Гломозда

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР
В КОНТЕКСТІ ТРАДИЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНОЇ СИМВОЛІКИ

У статті розглядаються багатовікові традиції національно-державного прапорництва.

У питанні про барви прапора що простежуються протя-

Ознайомитись зі статтею:

- › читальний зал гуманітарного профілю
- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

УКРАЇНОЗНАВЧИЙ АЛЬМАНАХ

Випуск 17

Київ
2014

Ковтун, Людмила.
Український національний прапор у
дослідженнях вчених української
діаспори: колористичний вимір //
Українознавчий альманах. Вип. 17. -
Київ, 2014. - С. 238-241

УДК 327.58-057.4(=161.2): 929.921

Людмила Ковтун

Український національний прапор у дослідженнях вчених української діаспори: колористичний вимір

У статті розглядається колористичний вимір державної символіки українців. Державотворчі процеси та їх «колористичний супровід» були представлені у дослідженнях українських вчених, а особливо, у розвідках вчених української діаспори. Кольори українського національного прапора належать до ключових символів українства і у державницькому, і у цивілізаційному аспектах.

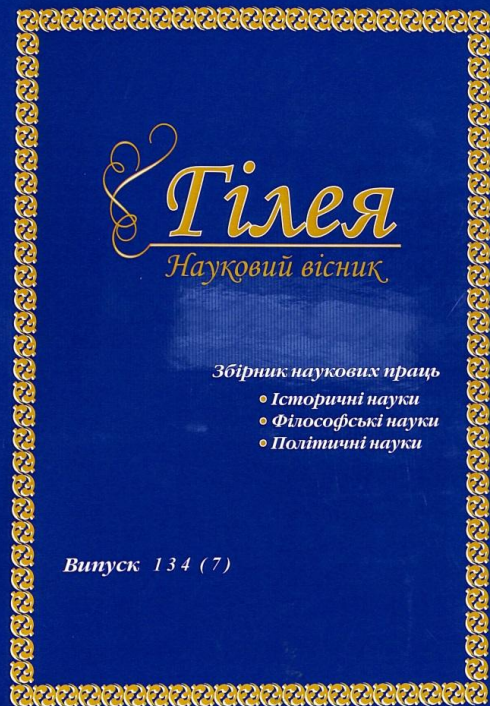
Ключові слова: державотворчі процеси, колористичний вимір, синьо-жовті кольори, український прапор.

The article deals with a color dimension of the Ukrainian state symbols. State-Building processes and their «support of colors» presented in Ukrainian scholars' studies, especially in scientific researches of the representatives of the Ukrainian Diaspora. The Ukrainian national flag's colors belong to the key symbols of Ukrainians in both statehood's and civilization aspects.

Keywords: State-Building, Color Dimension, Blue and Yellow Colors, the Ukrainian Flag.

Ознайомитись зі статтею:
наук. абонемент головного корпусу

Калініченко О. О.

До 100-річчя підняття Українського прапору на кораблях Чорноморського флоту: парадигма використання Українського прапору в якості Гюйсу та шляхи її вирішення // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки. Вип. 134 (7). - Київ, 2018. - С. 159-165

УДК 930.1.7.045(477)

Калініченко О. О.,
капітан 1 рангу у відставці, капітан далекого
плавання, аспірант факультету історії та філософії,
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова
(Україна Одеса), chief122@ukr.net

**До 100-річчя підняття Українського прапору
на кораблях Чорноморського флоту:
парадигма використання Українського прапору
в якості Гюйсу та шляхи її вирішення**

*Порівняння відображення квітця до 100-ї річниці підйому Українського
прапора на кораблях Чорноморського флоту у фазистичній та ексхистології.
Визначення недоліків в останній сфері. Огляд стану справ щодо Гюйсу в*

Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»

Рис. 3 Медаль «100 років прапору ВМС України»

Ні для кого не секрет, що символи будь-якої держави
(прапор, герб, гімн) мають сакральне значення для

Ознайомитись зі статтею:

- ✦ читальний зал головного корпусу
- ✦ відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

ВАЛЕРІЙ КРАВЧЕНКО

СИНЬО-ЖОВТИЙ ПРАПОР НАД КИЄВОМ 1 ТРАВНЯ 1966 року

«СМОЛОСКИП»

32(Укр)

К 78

Кравченко, Валерій.

Синьо-жовтий прапор над Києвом 1 травня 1966 року. - Київ : Смолоскип, 2004. - 56 с.

Ознайомитись з книгою:

- › читальний зал гуманітарного профілю
- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

902.9
С 41

В. СІЧИНСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ ТРИЗУБ

ВИДАВНИЧА СПІЛКА ТРИЗУБ

902.9

С 41

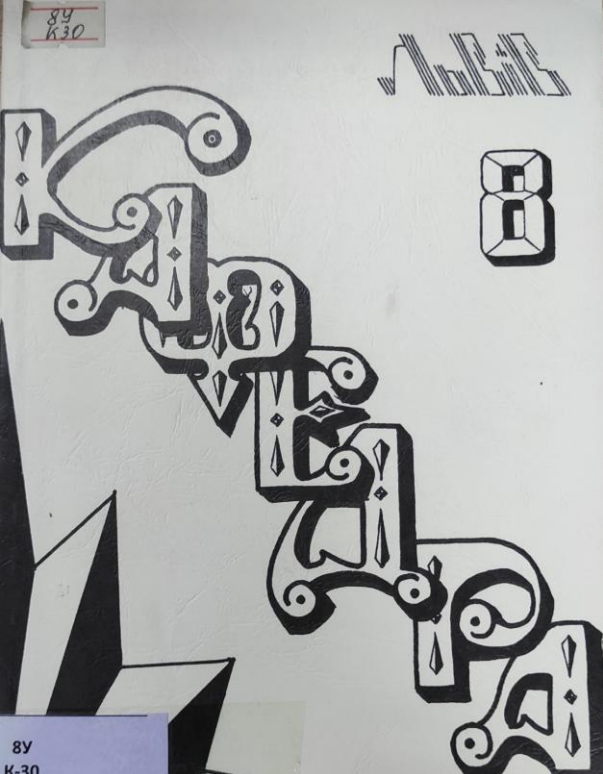
Січинський, Володимир Юхимович.

Український тризуб і прапор. -

Вінніпег : Тризуб, 1953. - 71 с.

Ознайомитись з книгою:

▪ науковий абонемент головного корпусу

Барладяну, Василь.
Наукові варіяції про український тризуб //
Кафедра : літературно-мистецький та
науково-популярний кварталник. № 8. -
Львів ; Торонто ; Балтимор, 1990. -
С. 146-149

ВАСИЛЬ БАРЛАДЯНУ

НАУКОВІ ВАРІАЦІЇ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ТРИЗУБ

Тепер по всій Україні переписують на друкарській мишинці або від руки «Історичну довідку» Богдана Якимовича «Про українську національну символіку — герб, прапор та гімн. Надрукована «Довідка» і в «Кафедрі» № 6.

Популярність «довідки» втішає: народ знудгувався за всім, що говорять про наше національне обличчя та індивідуальність. Але автор «довідки» не пояснив, що таке тризуб, звідки він походить і кому з трьох східноєвропейських слов'янських народів найбільше належить.

Ознайомитись зі статтею:
• читальний зал гуманітарного профілю

**ГЕОРГІЙ
ШАПОВАЛОВ**

**ПОХОДЖЕННЯ
УКРАЇНСЬКОГО
ТРИЗУБА**

9(Укр)

Ш 24

Шаповалов, Георгій.

Походження українського тризуба,
або як поєдналися якір і хрест. -
Запоріжжя : [б. в.], 1992. - 19 с.

Ознайомитись з книгою:

• читальний зал гуманітарного профілю

ВОЛОДИМИР ПАНЧЕНКО

СОБОРНИЙ ГЕРБ УКРАЇНИ

902.9

П 16

Панченко, Володимир.
Соборний герб України. -
Київ : [б. в.], 1993. - 48 с.

Ознайомитись з книгою:

› читальний зал гуманітарного профілю

О. Пастернак
**ПОЯСНЕННЯ
ТРИЗУБА, ГЕРБА
ВЕЛИКОГО
КИЇВСЬКОГО
КНЯЗЯ
ВОЛОДИМИРА
СВЯТОГО**

902.9

П 19

Пастернак О.

Пояснення тризуба, герба Великого
Київського Князя Володимира Святого. -
Київ : Центр учбової літератури, 2019. -
47, [1] с.

Ознайомитись з книгою:

- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

Інститут української археографії
та джерелознавства
ім. М.С.Грушевського НАН України

Інститут спеціальних історичних дисциплін
Музею Шереметьєвих

Сфрагістичний щорічник

випуск II

902.9(06)

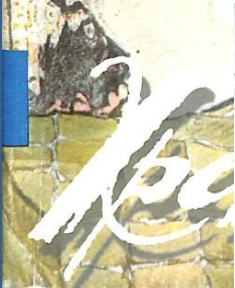
С 91

Сфрагістичний щорічник. Вип. 2 / Нац. акад.
наук України, Ін-т укр. археографії та
джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Ін-т
спец. іст. дисциплін музею Шереметьєвих ;
редкол. П. С. Сохань [та ін.]. - Київ : [б. в.],
2012. - 342 с.

Ознайомитись з книгою:

- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

- З історії міського самоврядування -

Роман КЛИМКЕВИЧ

Київський Архістратиг

Зображення архангела Михаїла займає в українській емблематиці й символіці особливе місце від найдавніших часів української історії. Воно є на володарських печатах і княжих шоломах, на гербових щитах і козацьких корогах, і жоден із історичних національних, земських і родових гербів України не з'явився в такій кількості видів і значень, як Київський Архістратиг. Залежно від кожного часу положення України представляв він різні величини українського життєвого простору:

Климкевич, Роман.

Київський Архістратиг // Хроніка 2000.

Вип. 49/50. - Київ, 2002. - С. 57-68

Ознайомитись зі статтею:

- ✦ читальний зал головного корпусу
- ✦ відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

УКРАЇНСЬКИЙ АРХЕОГРАФІЧНИЙ ЩОРІЧНИК

ВИПУСК
12

Гречило А.

Проекти герба та печатки української
держави Павла Скоропадського //
Український археографічний щорічник. Т. 15. -
Київ, 2007. - С. 99-106

Андрій ГРЕЧИЛО (Львів)

ПРОЕКТИ ГЕРБА ТА ПЕЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

Протягом останніх років дедалі більше уваги приділяється дослідженню справи про затвердження національно-державних символів України в 1917–1920 рр. Публікаційних джерел, що змогли встановити справжній перебіг подій, хоча багато питань ще залишаються нез'ясованими. Зокрема, це стосується й періоду Української Держави гетьмана Павла Скоропадського

Ознайомитись зі статтею:

- відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

**ПОЛІТИКА ПАМ'ЯТІ
У КУЛЬТУРНЬОМУ
ПРОСТОРІ**

НАЦІОНАЛЬНА ТА ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ

**Збірник наукових праць
Випуск 8**

Тищенко А. О.

Всеукраїнський конкурс на створення кращого проекту Державного герба України (1991 р.) // Національна та історична пам'ять. Вип. 8. - Київ, 2013. - С. 191-198

УДК 094(477)»1991/1992»:342.228

Тищенко А. О.

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС НА СТВОРЕННЯ
КРАШОГО ПРОЕКТУ ДЕРЖАВНОГО ГЕРБА УКРАЇНИ (1991 р.)**

Розглядається інформаційно-культурний простір та його взаємозв'язок з процесом ухвалення Державних символів України за матеріалами Всеукраїнського відкритого конкурсу на створення проекту Державного герба України.

Ключові слова: Всеукраїнський відкритий конкурс на створення проекту Державного герба України, державні символи, культурний простір.

Ознайомитись зі статтею:

- відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

державний ГІМН України

Ще не вмерла України і слава, і воля...

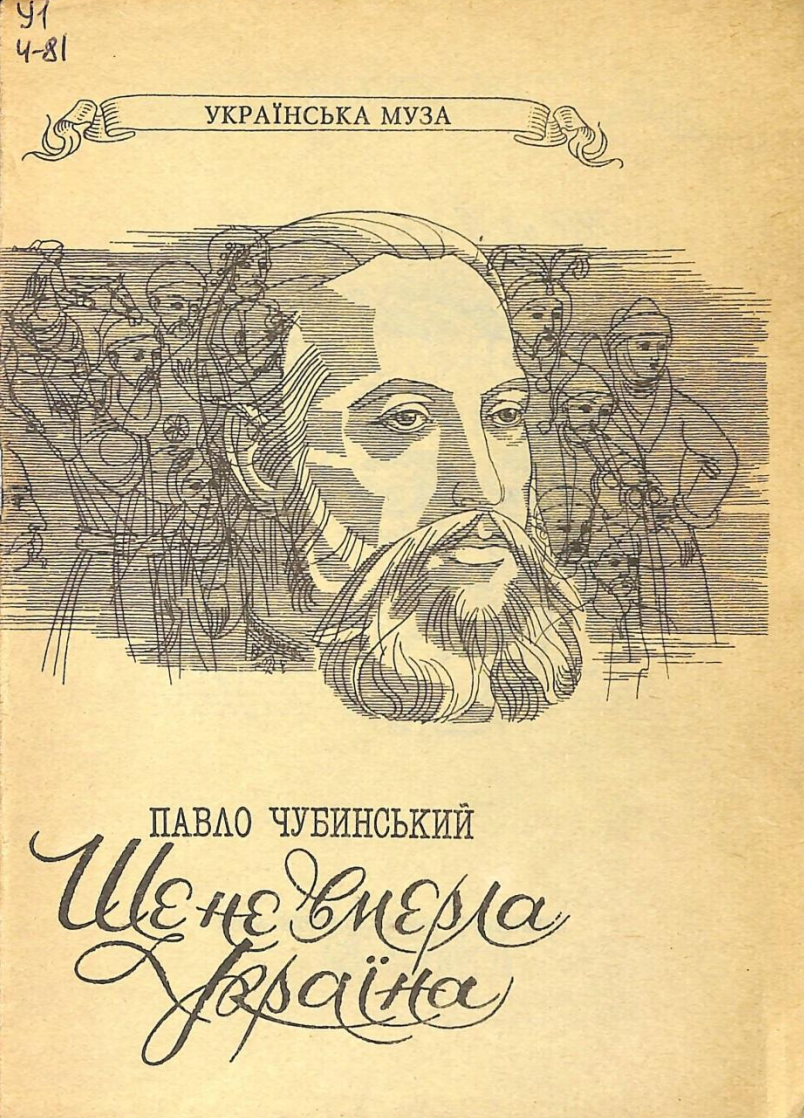
34(Укр)

Д 36

Державний гімн України : популярний історичний нарис / Упоряд. М. П. Линник. - Київ : Музична Україна, 2006. - 55 с.

Ознайомитись з книгою:

- › науковий абонемент головного корпусу
- › читальний зал гуманітарного профілю
- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів
- › відділ обслуговування факультету мистецтв

у

Ч-81

Чубинський, Павло Платонович.

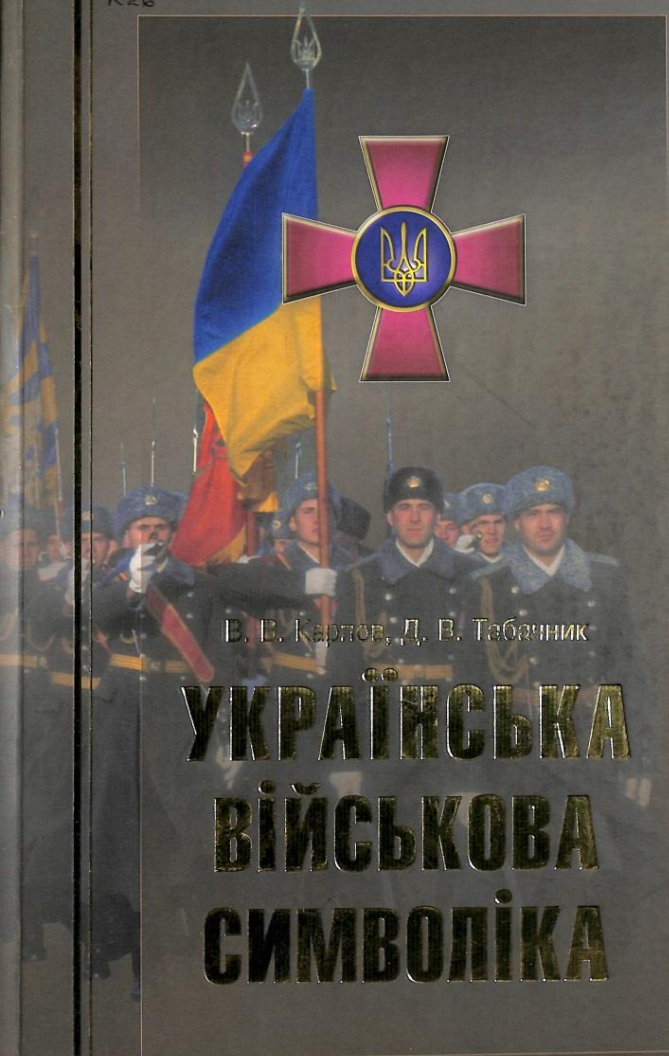
Ще не вмерла Україна. - Київ :

Обереги, 1991. - 16 с.

Ознайомитись з книгою:

- › науковий абонемент головного корпусу
- › абонемент гуманітарного профілю
- › відділ обслуговування факультету мистецтв

355(Укр)

К 26

Карпов, Віктор Васильович.
Українська військова символіка
/ В. В. Карпов, Д. В. Табачник. -
Київ : Либідь, 2004. - 272 с.

Ознайомитись з книгою:

- › науковий абонемент головного корпусу
- › відділ обслуговування історико-соціальних факультетів

З фонду Наукової бібліотеки НПУ імені М. П. Драгоманова

**Укладачі віртуальної виставки
Н. Давидова, М. Безсмертний**

